

Motion till riksdagen 2023/24:2332

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Naturvårdsverket	635 535	30 000
1:2 Miljöövervakning m.m.	417 714	68 000
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 212 035	1 829 000
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	1 064 318	19 500
1:5 Miljöforskning	96 825	33 000
1:6 Kemikalieinspektionen	324 678	30 000
1:7 Avgifter till internationella organisationer	314 431	±0
1:8 Klimatbonus	1 300 000	2 900 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	292 107	±0
1:10 Klimatanpassning	89 500	50 500
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 367 565	150 000
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	262 900	±0
1:13 Internationellt miljösamarbete	37 400	29 400
1:14 Skydd av värdefull natur	1 670 500	2 700 000
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	321 930	20 000
1:16 Klimatinvesteringar	4 950 000	2 050 000
1:17 Klimatpremier	2 122 000	772 000
1:18 Industrilivet	1 457 000	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000	±0
1:20 Driftstöd för bio-CCS	15 000	±0
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	133 513	±0
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 107 408	±0
99:1 Klimatanpassade och gröna städer	±0	250 000
99:3 Forskning för klimatomställning	±0	500 000
99:4 Statligt stöd för rening av PFAS till de värst drabbade kommunerna	±0	250 000
Summa	19 307 359	11 681 400

Vi avvisar generella besparingar i statsförvaltningen

Regeringen genomför en generell besparing i statsförvaltningen på 1 procent, utöver den årliga besparing som redan finns. Det gör man helt utan plan och utan hänsyn till myndigheternas särskilda behov och förutsättningar. Att statsförvaltningen är effektiv är en förutsättning för medborgarnas förtroende. Men den generella effektivisering som regeringen nu försöker sig på kommer att få konsekvenser för kärnverksamheten. Sämre förutsättningar för de statsanställda att utföra sitt uppdrag innebär i sin tur att servicen till medborgarna kommer att bli lidande. Vänsterpartiet avvisar denna generella besparing. Vi har valt att göra det samlat genom ett nytt anslag under utgiftsområde 2.

Anslag 1:1 Naturvårdsverket

Vänsterpartiet föreslår kraftig ökning av ett flertal anslag inom UO20 som administreras av Naturvårdsverket. Vi föreslår därutöver förstärkt anslag för att stärka det långsiktiga arbetet för cirkulär ekonomi, hållbar plasthantering och effektiv miljöprövning. Vi ser även skäl att stärka Naturvårdsverkets uppdrag som beredskapsmyndighet, särskilt inom livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 30 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:2 Miljöövervakning m.m.

Ökat anslag för att upprätthålla grundfinansiering samt utveckla miljöövervakning. Miljöövervakning är grunden för effektivt miljöarbete och nödvändigt som underlag för åtgärder för människor och natur. Ökat anslag behövs för nya behov som screeningundersökningar av farliga ämnen som PFAS, men även för stärkt kunskapsläge om mikroplaster samt för miljöövervakning av pollinatörer och genetisk mångfald. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 68 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Att restaurera våtmarker och återvåta torvmarker ger många vinster för miljön och klimatet. Genom att binda kol i våtmarker kan utsläppen av växthusgaser minska. Att anlägga våtmarker har även stor betydelse för den biologiska mångfalden då stora delar av landet tidigare dikats ut. Våtmarker stärker även landskapets skydd mot torka, översvämning och brand, vilket är av stor betydelse ur klimatanpassningsperspektiv. Vänsterpartiet vill därför öka satsningar på återskapande av våtmarker och genomföra dessa långsiktigt. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 545 miljoner kronor 2024.

Fler arter än någonsin i människans historia är på väg att försvinna. Friska ekosystem och biologisk mångfald är en förutsättning för mänsklig existens och välfärd. Även i Sverige är läget för den biologiska mångfalden allvarligt, vilket bekräftas i den senaste utvärderingen (2023) av våra miljömål. Behovet av åtgärder är stort för att vända utvecklingen. Anslaget för att genomföra skötselåtgärder för att bevara biologisk mångfald och genomföra åtgärder för friluftsliv och turism samt ersätta lantbrukare och andra aktörer för skötselåtgärder har kraftigt minskat de senaste åren. Anslaget är fortfarande underdimensionerat sedan det i princip halverades 2019. Resultatet av underfinansieringen är att statliga leder och andra vandringsleder inte underhålls så att den breda allmänheten får tillgänglighet till vår skyddade natur och att man inte kan genomföra åtgärder för hotade arter. Därutöver finansierar anslaget skötsel av våra skyddade områden och ersättningar för skötsel av ängar, betesmarker och myrslätter.

Naturbetesmarker är bland de mest artrika miljöerna i Sverige. Naturvårdsverket och Jordbruksverket har bedömt att cirka 51 000 hektar av naturbetesmarkerna i Sverige kan restaureras under en sjuårsperiod. Jordbruksverket uppskattar kostnaden för att restaurera naturbetesmarkerna till cirka 40 000 kronor/hektar vilket innebär ca 300 miljoner kronor per år. Med ökat stöd stärks våra möjligheter att nå ett flertal miljömål, och det bidrar till ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Stöden är en viktig del av lönsamheten för dem som har nötköttsproduktion. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för att möjliggöra myndigheternas förslag på stöd för restaurering av naturbetesmarker.

Skötselåtgärder ger förutom stora positiva effekter för biologisk mångfald och det kulturhistoriska arvet även förutsättningar för en levande landsbygd. Anslaget ger sysselsättning i hela landet, ofta på landsbygden, när entreprenörer upphandlas för åtgärder. Anslaget sysselsatte år 2021 drygt 2 000 personer. Studier från t.ex. Finland visar att investerade belopp i nationalparker ger tiofalt tillbaka till den lokala ekonomin. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 1 284 miljoner kronor 2024.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 829 miljoner kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Vi avvisar regeringens avveckling av statsbidrag för flytt av fordonsvrak med 15 miljoner kronor för 2024. Vänsterpartiet avvisar även neddragning av anslaget med 5 miljoner kronor för finansiering av medlemsavgift till IAEA för 2024.

Vänsterpartiet delar Naturvårdsverkets bedömning att anslaget bör förstärkas med 197 miljoner kronor år 2026.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 20 miljoner kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Anslag 1:5 Miljöforskning

Vänsterpartiet föreslår förstärkt anslag för att stärka kunskapen gällande hur cirkulär ekonomi kan bidra till att nå våra miljömål samt hur utbyggnad av havsvindkraft kan ske med minsta möjliga påverkan på ekosystemen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 33 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:6 Kemikalieinspektionen

Vänsterpartiet ser behov av ökade nationella åtgärder för att uppnå en giftfri miljö och anser därför att arbetet med en nationell handlingsplan bör återupptas. Vi föreslår ökat anslag för att återuppta Kemikalieinspektionens arbete med en handlingsplan för en giftfri vardag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 30 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:8 Klimatbonus

Vänsterpartiet föreslår en ny klimatbonus för folkelbilar som gör att fler kan efterfråga elbilar till ett lägre pris, samtidigt som dyrare elbilar inte ger någon bonus. Vänsterpartiet föreslår mot den bakgrunden en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 2 900 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:10 Klimatanpassning

Vänsterpartiet avvisar avveckling av medel till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och länsstyrelserna med 50,5 miljoner kronor. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 50,5 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Vänsterpartiet föreslår ökat anslag för åtgärder som minskar belastningen på våra hav och vattenmiljöer. Åtgärderna kan exempelvis minska övergödning, förekomst av mikroplaster och läkemedelsrester. Våra hav som ekosystem, i synnerhet Östersjön, är under stor press av mänsklig påverkan. Ytterligare åtgärder krävs även för att värna vår tillgång till dricksvatten av hög kvalitet. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 150 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:13 Internationellt miljösamarbete

Vänsterpartiet föreslår ökat anslag för att möjliggöra myndigheternas samarbete med länder som har stor påverkan på den globala miljön och som är strategiskt viktiga. Hit

hör t.ex. Vietnam, Indonesien och Sydafrika. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 29,4 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur

Vänsterpartiet föreslår ökat anslag för att formellt kunna skydda natur i form av naturreservat och nationalparker. Skydd av värdefull natur är en förutsättning för att uppnå krav inom EU och globala åtaganden för biologisk mångfald. Klimatkrisen och artkrisen måste mötas gemensamt. Biologisk mångfald med ekosystem i balans är en förutsättning för vårt liv på jorden. FN:s klimatpanel konstaterar i en rapport (april 2022) att åtgärder för att bevara ekosystem dessutom är ett förhållandevis billigt sätt att minska utsläppen. Skydd och restaurering av naturliga ekosystem erbjuder stora möjligheter genom att ta upp och låsa in koldioxid från atmosfären. EU har satt upp ett mål om att rättsligt skydda minst 30 procent av landytan samt 30 procent av havsområdet till 2030.

Nuvarande kända arealer av värdefull skog i Sverige, som inte är avsatta frivilligt eller skyddade formellt, omfattar enligt Naturvårdsverket 1,2–2,4 miljoner hektar produktiv skog, varav 525 000 hektar utgörs av fjällnaturskog. Av de senare kommer cirka 140 000 hektar fjällnaturskog på statens mark att skyddas genom pågående regeringsuppdrag. Om inte anslaget kraftigt ökas riskerar resterande höga naturvärden att förloras genom avverkning. Markägare riskerar dessutom att komma i kläm då de inte kan få ersättning för att skogen skyddas. Vänsterpartiet anser att de stora sammanhängande fjällnära naturskogarna långsiktigt bör skyddas genom formellt skydd. Besöksnäringen är den snabbast växande näringen i världen och potentialen i framtiden för friluftsliv och naturturism i den fjällnära regionen bedöms som stor. Utöver den fjällnära regionen finns även stort behov av att skydda natur genom naturreservat och nationalparker i övriga landet. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 2 700 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:15 Havs- och vattenmyndigheten

Vänsterpartiet föreslår ökat anslag till Havs- och vattenmyndigheten för fler kontroller för att motverka illegalt ålfiske. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 20 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:16 Klimatinvesteringar

Vänsterpartiet föreslår ökade anslagsnivåer för Klimatklivet. Enligt Naturvårdsverket gör konjunkturen att tillgången på investeringsvilligt privat kapital minskar och därmed ökar kostnaden för investeringarna. Det ställs då ökade krav på tillgång till offentligt kapital för en omställning av både nya och befintliga strukturer som till stor del är uppbyggda kring fossila bränslen och råvaror. Vi ser ett ökande behov av klimatinvesteringar inom transportsektorn, industrin och jordbruket.

Klimatklivet bör förstärkas och förlängas för att staten ska möjliggöra företagens behov av stöd för en grön omställning. Regeringen bedömer att Klimatklivet bör förlängas t.o.m. 2028. Vänsterpartiet anser att Klimatklivet bör förlängas t.o.m. 2033

och att en årlig anslagsnivå bör uppgå till 7 miljarder kronor för att möjliggöra vår nationella omställning. Näringslivet behöver långsiktiga och förutsägbara förutsättningar och omställningen kräver stora investeringar. En förutsättning för att kunna använda anslaget på ett effektivt sätt är att det finns möjlighet att teckna avtal om fleråriga projekt. På så sätt kan fler stora långsiktiga och effektiva klimatinvesteringar komma till stånd. Klimatklivet stödjer redan i dag de investeringar som ger mest klimatnytta per investeringskrona. Ungefär 80 procent av de ekonomiska medel som ges går till företagen. Naturvårdsverket har själva konstaterat att det finns möjlighet att öka andelen åtgärder som utöver klimatnytta även bidrar till försörjningstrygghet. Vänsterpartiet anser att regeringen bör följa Naturvårdsverkets råd och att ytterligare kriterier bör införas i klimatklivsförordningen så att åtgärder för försörjningstrygghet prioriteras högre.

För att möjliggöra ytterligare minskade utsläpp från transportsektorn behövs en intensifiering gällande utbyggnad av laddinfrastruktur och infrastruktur för vätgas. Inom Klimatklivet ges stöd till publik laddinfrastruktur och laddning av tunga fordon. Klimatklivet ger vid sidan av elektrifieringen även stöd för omställning av transportsektorn med nya bränslen som grön vätgas, elektrobränslen och hållbara drivmedel. Förutom att detta minskar utsläppen så stärker det vår nationella tillgång och självförsörjning på drivmedel. Klimatklivet har genom åren gett omfattande stöd för nya anläggningar för ökad produktion av biogas. Detta har tidigare mest använts inom transportsektorn men användningen ökar nu inom industrin som söker den som ersättning för importerad fossilgas.

Ökade anslag för Klimatklivet ger även möjligheter för jordbrukssektorn. Hit hör el från biogasproduktion, konvertering av spannmålstorvar, produktion av biokol samt elektrifiering av arbetsfordon och anläggningar. Ett statligt investeringsstöd inom jordbruket är nödvändigt för omställningen och gör jordbruket bättre rustat för ökande priser på insatsvaror som drivmedel och energi.

Vänsterpartiet vill med ökade anslag för Klimatklivet även förstärka Klimatklivets stöd till satsningar på ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi. IPCC lyfter i sin sjätte utvärderingsrapport behovet och att dessa åtgärder tillhör de med lägst åtgärds-kostnad för industrins klimatomställning. Inom EU pågår arbete för skärpt reglering för en mer cirkulär ekonomi. Det kommer förmodligen att få stor påverkan på olika produkter, värdekedjor och materialflöden både när det gäller utsläpp av växthusgaser, resurseffektivitet och en rad andra hållbarhetsaspekter. Sverige är bland de ledande länderna inom EU när det gäller innovationer på miljöområdet men ligger lägre än genomsnittet i EU när det gäller resurseffektivitet. Sverige måste enligt Vänsterpartiets uppfattning intensifiera arbetet för ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 2 050 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:17 Klimatpremier

Vänsterpartiet avvisar att klimatpremien för besiktning av gasbilar avvecklas och att motsvarande medel på 22 miljoner kronor bl.a. ska finansiera en ökning av anslaget 1:1 Naturvårdsverket för hantering av nya arbetsuppgifter till följd av ny EU-lagstiftning.

Vi avvisar även regeringens förslag på skrotningspremie som uppgår till 250 miljoner kronor. Vänsterpartiet föreslår i stället införande av en skrotningspremie på UO22 i ett klimatomställningspaket för personbilar.

Vänsterpartiet föreslår ökat anslag med 1 000 miljoner kronor årligen under 2024–2026 för att stärka omställningen till fler elbussar. Anslaget införs i syfte att höja premien från 20 procent till 30 procent av inköpspriset för kollektivtrafikmyndighetens inköp av elbussar, inkluderande även stadsbussar. Samt för höjd premie till 50 procent av mellanskillnaden mellan en elbuss och närmast jämförbara dieselbuss för trafikföretags inköp av elbussar.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 772 miljoner kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Nytt anslag: Klimatanpassade och gröna städer

Vänsterpartiet vill införa ett statligt stöd till kommuner för klimatanpassade och grönare städer. Stödet ska ges för utveckling av befintlig stadsgrönska samt etablering av stadsgrönska för att främja dagvattenhantering och biologisk mångfald. Dessa åtgärder främjar det förebyggande arbetet för att motverka effekter av alltmer ökande extremväder som ökar risk för översvämningar och värmeböljor. Anslaget ska bl.a. möjliggöra statlig medfinansiering till åtgärder för att omvandla hårdgjorda ytor genom att anlägga vattenfördröjande åtgärder som växtbäddar. Stödet möjliggör därmed även stöd för stadsnära odling i närmiljön. Gemensamt för åtgärderna är att de ska främja klimatanpassning samt miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Vänsterpartiet föreslår att anslaget bör uppgå till 250 miljoner kronor 2024.

Nytt anslag: Forskning för klimatomställning

Vänsterpartiet föreslår ett nytt anslag för att stärka forskning och innovation i syfte att

- stärka delaktigheten i utformandet av utsläppsminskande åtgärder med rättviseperspektiv
- stärka forskningen för utformande av åtgärder med bred folklig acceptans och för ökad förståelse för nödvändiga förändringar
- stärka forskningen för utformande av hållbara bruksmetoder för att stärka kolinlagringen i de gröna näringarna
- stödja forskningen kring hur gemensamt ägande av för klimatomställningen nödvändiga naturresurser och tillgångar kan stärkas där marknaden inte förmår tillgodose behov
- stärka utveckling av klimatinnovationer inom energiförsörjning och livsmedel
- stödja forskning kring hur synergier i klimatåtgärder och åtgärder för biologisk mångfald kan stärkas
- stärka transporteffektiviteten
- stärka små och medelstora företags möjlighet att delta i forskning och möjliggöra för en tydligare forskningsinfrastruktur för näringslivet.

Vänsterpartiet föreslår att anslaget bör uppgå till 500 miljoner kronor 2024.

Nytt anslag: Statligt stöd för rening av PFAS i kommunerna

Anslag för statlig medfinansiering till reningsteknik i kommuner där dricksvattnet har halter av PFAS som överskrider det hälsobaserade riktvärdet från den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet.

Vänsterpartiet föreslår att anslaget bör uppgå till 250 miljoner kronor 2024.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Isabell Mixter (V)

Kajsa Fredholm (V)

Ida Gabrielsson (V)

Tony Haddou (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)